

4. Обзор механизмов, средств и правоохранительных мер для борьбы с торговлей людьми в Украине / С. Кривошеев, В. Куц, В. Соболев. Киев : МОМ, 2006. 111 с.

5. Про затвердження типового положення про реабілітацію для осіб, що потерпіли від торгівлі людьми : Постанова КМУ від 27.06.2003. URL: www.kmu.gov.ua.

Стеценко І. М.,

здобувач кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ВІДМЕЖУВАННЯ ПРИДБАННЯ, ОТРИМАННЯ, ЗБЕРІГАННЯ ЧИ ЗБУТУ МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ, ВІД ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

У роботі сформульовано рекомендації щодо вдосконалення кримінально-правових норм, що передбачають відповідальність за використання злочинних доходів, виділено юридично значущі ознаки придбання, зберігання та збуту майна, здобутого злочинним шляхом та визначено критерії відмежування від легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Суттєвий внесок у дослідження ознак використання майна, одержаного злочинним шляхом, а також відмежування від суміжних злочинів зробили такі вчені: П.В. Агапов, К.М. Альошин, П.П. Андрушко, Б.В. Волженкін, О.М. Крапівіна, М.М. Лапунін, Н.І. Мазур, А.Д. Макаров, Є.В. Пономаренко, Б.Т. Разгільдієв, Б.Г. Розовський, О.В. Сабаніна, О.О. Чаричанський, О.Ю. Якімов та ін.

Протидія використанню майна, одержаного злочинним шляхом є кримінально-правовим заходом, який не дає змоги виконавцеві предикатного злочину реалізувати злочинно набуте майно. Особа, вчиняючи корисливий злочин, зазвичай має основну мету збагачення. Тому, виникає необхідність удосконалення національного законодавства, спрямованого на перешкоджання вільному використанню кримінального майна.

Між тим питанням співвідношення заздалегідь не обіцяного придбання, зберігання та збуту майна, одержаного злочинним шляхом, та заздалегідь не обіцяного відмивання злочинних доходів, а також визначення критеріїв розмежування зазначених проявів причетності до злочину, не приділялося значної уваги.

Відповідальність за ст. 198 КК України настає за заздалегідь не обіцяне придбання або отримання, зберігання чи збут майна, завідомо одержаного злочинним шляхом за відсутності ознак легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Відмінності між цими злочинами, на мою думку, полягають у наступному: ці злочини відрізняються один від одного за об'єктом: легалізація посягає на встановлений порядок здійснення

господарської діяльності. Злочин, передбачений ст. 198 КК України має своїм об'єктом встановлений порядок придбання і відчуження майна, тобто реалізацію права власності; предметом легалізації є майно, яке не лише прямо, а й опосередковано отримано злочинним шляхом. До предмета ж злочину, передбаченого ст. 198 КК України, відносять тільки те майно, яке отримано в результаті вчинення злочину безпосередньо; відрізняються злочини, описані у ст. ст. 198 і 209 КК України, також за ознаками об'єктивної сторони. Дії, вказані у ст. 198 КК України, тягнуть кримінальну відповідальність за цією статтею КК України, лише за умови, що у вчиненому не вбачається ознак легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, тобто ознак складу злочину, передбаченого ст. 209 КК України. У тому разі, коли придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного злочинним шляхом, не призводять до його «відмивання», а продовжує залишатись у тіншовому обігу, вчинене потрібно кваліфікувати не за ст. 209, а за ст. 198 КК України [1, с. 132–133]; із суб'єктивної сторони, злочин, передбачений ст. 209 КК України, характеризується прагненням винної особи надати правомірний вигляд процесу залучення майна у побутовий чи господарський обіг. Натомість, така спрямованість не притаманна злочину, передбаченому ст. 198 КК України. Придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного злочинним шляхом, має своїм наслідком фактичне втягнення злочинних доходів у побутовий і економічний оборот без приховування справжнього джерела походження такого майна, без надання володінню таким майном правомірного вигляду. З урахуванням того, що злочин, описаний у ст. 198 КК України, на законодавчому рівні розглядається як різновид причетності до злочину, його суб'єктом не визнається особа, яка будучи виконавцем або співучасником, вчинила злочин, внаслідок якого одержується майно. Натомість, за ст. 209 КК України відповідальність може нести як особа, яка одержала кошти чи інше майно злочинним шляхом, так і особа, яка заздалегідь пообіцяла вчинити передбачені цією статтею дії для легалізації коштів чи майна, одержаних внаслідок вчинення предикатного діяння [2, с. 134].

Склад злочину, передбачений ст. 209 КК України схожий з ознаками, складу придбання, отримання, зберігання чи збуту майна, одержаного злочинним шляхом».

Схожість складів злочину полягає у наступному: а) предметом обох злочинів є майно, яке завідомо було одержане злочинним шляхом; б) з об'єктивної сторони вони характеризуються придбанням, отриманням, зберіганням чи збутом майна, одержаного злочинним шляхом.

При цьому принциповими відмінностями можна вважати те, що: предметом злочину, передбаченого ст. 198 КК України, може бути будь-яке майно, одержане злочинним шляхом, тобто одержане внаслідок вчинення будь-якого злочину, а передбаченого ст. 209 КК України – лише майно, одержане внаслідок предикатного діяння, яке містить ознаки, визначені п. 1 Примітки до ст. 209 КК України; об'єктивну сторону злочину, передбаченого ст. 198 КК України, становлять лише придбання, збут або зберігання майна, одержаного злочинним шляхом, а об'єктивна сторона злочину, передбаченого

ст. 209 КК України, характеризується вчиненням фінансових операцій та інших угод з таким майном, а також використанням його для здійснення підприємницької або іншої господарської діяльності; придбання, збут або зберігання майна також можуть бути складовими зазначених у ст. 209 КК України дій, однак вони, по-перше, не вичерпують їх, а, по-друге, вони спрямовані на надання легального статусу майну, здобутому злочинним шляхом, через використання його під виглядом законного у фінансових операціях, інших угодах, підприємницькій або іншій господарській діяльності, а для вчинення дій, передбачених у ст. 198 КК України, така мета не є характерною [3, с.717]; умисел особи за ст. 209 КК України повинен бути спрямований саме на легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, тобто надання статусу легального походження злочинним доходам; ст. 209 КК України застосовується за умови вчинення правочину з майном, одержаним злочинним шляхом, з дотриманням цивільного законодавства (тобто на основі легально вчиненого правочину). Якщо ця умова не виконується, то діяння необхідно кваліфікувати за ст. 198 КК України; кошти, як предмет злочину, закріплені лише в диспозиції ст. 209 КК України, що виключає можливість застосування ст. 198 КК України; легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, може здійснюватися не лише шляхом придбання, отримання, зберігання або збуту майна, але і у формі розміщення злочинно здобутого майна у статутний фонд юридичних осіб, інших видів придбання корпоративних прав, заставлення злочинних доходів, при здійсненні кредитних та інших фінансово-господарських операцій тощо; ст. 209 КК України має перевагу при кваліфікації як спеціальна норма, про що свідчить диспозиція ст. 198 КК України.

Законодавець України спробував розмежувати ст. 198 та 209 КК України. Зі змісту ст. 198 КК України випливає, що відповідальність за цією нормою настає «за відсутності ознак легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом». Однак про які ознаки, що дозволяють відмежовувати придбання або збут майна, одержаного злочинним шляхом, від легалізації злочинних доходів, ідеться в ст. 198 КК України, зрозуміти складно. На мою думку, для цього треба звернутися до преамбули Закону України від 28 листопада 2002 р. «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» в ред. 2003 р., де було визначено: «Закон регулює відносини у сфері запобігання та протидії запровадженню в легальний обіг доходів, одержаних злочинним шляхом [4, с. 9].

Отже, у тих випадках, коли до легальної економіки потраплятимуть доходи, здобуті злочинним шляхом, скоєне необхідно буде кваліфікувати за ст. 209 КК України, а якщо майно залишатиметься в тіньовому секторі економіки, діяння можуть бути кваліфіковані за ст. 198 КК України. Якщо придбання або збут майна, одержаного злочинним шляхом, буде вчинено, наприклад, шляхом укладення цивільно-правової угоди, то дії винної особи слід кваліфікувати за ознаками відмивання (ст. 209 КК України).

Список використаних джерел

1. Полторацький О. Б. Кримінально-правова характеристика легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом : монографія. Луганськ : Промдрук, 2013. 360 с.
2. Полторацький О. Б. Кримінально-правова характеристика легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом : монографія. Луганськ : Промдрук, 2013. 360 с.
3. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: У 2 т. Т. 1 / за заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. 3-тє вид., переробл. та доп. Київ : Алерта; КНТ; Центр учбової літератури. 2009. 964 с.
4. Закон України від 28 листопада 2002 року № 249-IV «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» // Відомості Верховної Ради України. 2003. 3 січ. № 1. Ст. 2.

Ступницький В. П.,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
ННІ № 1 Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: доцент кафедри
кримінального права Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних наук,
доцент **Акімов М. О.**

БУЛІНГ В УКРАЇНІ

Останнім часом проблема булінгу у світі набуває все більшого поширення, оскільки у всьому світі підлітки стають жорстокішими, агресивнішими та чинять все більше тиску один на одного. Україна не є виключенням.

Згідно зі ст. 16 Конвенції ООН про права дитини, остання має право на захист від незаконного посягання на її честь і гідність. Тому головним обов'язком держави є вжиття усіх заходів соціального, адміністративного, кримінально-правового та іншого характеру з метою надання дитині права на повноцінний та гармонійний розвиток особистості [1].

Для нашого сприйняття поняття «булінг» є незвичним, оскільки походить з англійської «bully» та означає «хуліган», «забіяка», «людина, яка використовує свою силу і владу, щоб налякати, або заподіяти шкоду слабшим людям». Англійське слово «bullying» означає агресивну поведінку однієї людини, яка має вищий статус, відносно іншої людини, яка має нижчий статус, з метою заподіяти їй моральну або фізичну шкоду, принизити її, в такий спосіб утвердивши свою владу.

Науковці по-різному тлумачать термін «булінг». Зокрема, Д. Ольвеус сформулював визначення булінгу в середовищі дітей і підлітків, яке стало